

CVIČEBNÍ LISTY.

Priloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 7-8.

Ročník II.

Plukovník franc. gen. štábu Joseph Le Blévec:

Pěchota oporou jezdeckva.

Studie z konkrétní taktiky.

I. Námět.

1. Povšechná situace (spec. mapy č. 3753, 3754, 3854).

Jezdecká divise (I. divise) pohybuje se od jihovýchodu k severozápadu hlavním směrem Sobotka. Mnichovo Hradiště, Kuří Vody atd.

Disponuje oporou pěchoty v síle praporu.

2. Zvláštní situace.

Dne 15. února dospěje velitel praporu, kráčející s jádrem předvoje svého praporu, o 9.30 hod. ráno k severnímu východu z Bošína a obdrží tento rozkaz:

Bukovina

(4 km sev.-záp. od Mnichova Hradiště)

9 hodin ráno.

1. Nepřátelské jezdeckvo (nejméně jedna divise) bylo dnes ráno v 8.15 v Křižanech (6 km sev. od Osečné) a směřovalo k Osečné;

2. mým úmyslem jest napadnouti toto jezdeckvo; za tím účelem dá se první divise především na Hlavici (cesta Mnichovo Hradiště—Osečná);

3. dejte se se svým praporem a dvěma jezdeckými četami co nejrychleji na pravý břeh Jizery a hajte terénu mezi řekou a zalesněným massivem západně od Mnichova Hradiště, abych mohl přejíti na levý břeh Jizery, kdybych byl k tomu donucen;

4. podejte mi zprávu o disposicích, jež učiníte, jakmile vaše vojsko zaujme předepsané místo.

Otázky, jež jest studovati.

1. Podrobná situace praporu o 9.30 hod., když velitel praporu obdrží rozkaz velitele divise.

2. Jak velitel praporu hledí na svůj úkol?

3. Rozkazy, jež v důsledku toho vydá.

4. Provedení těchto rozkazů jednou nebo více rotami.

Zvláštní zprávy.

1. Počasí mírné a vlhké. Cesty a silnice dobré a schůdné. Nedávnými dešti vystoupila Jizera, takže její brody jsou nepřekročitelné.

2. Lesy jsou dosti snadno schůdné i mimo cesty.

3. Prapor jest vybaven nákladními auty, na nichž jsou uložena všechna břemena mužstva.

4. Prapor jest také vybaven dvěma četami jezdeckva, jež dají k jeho dispozici velitel divise.

II. Řešení.

První část.

Jakými zásadami se řídí užití pěší jednotky, která jest oporou jezdeckva.

Zásady, jimiž se řídí užití jednotky pěchoty, která má za úlohu býti oporou divise jezdeckva, budou záviseti na zvláštnostech a formách útoku, jenž tuto pěchotu v určitém případě zasáhne.

Budou-li tyto formy a zvláštnosti útoku známy, vyplynou z toho zcela přirozeně zvláštnosti a formy obrany, již bude musiti pěchota provésti.

Jsou tu tedy dvě otázky:

1. Jakých zvláštností nabude forma nepřátelského útoku;
2. jakou organizací obrany odvětití na tyto formy útoku.

První otázka.

Nepřátelský útok.

Podstatné zvláštnosti útoku, jemuž pěchota bude vydána se strany nepřátelského jezdeckva, jsou:

a) **Rychlost.** — Nepřátelské jezdeckvo za pronásledování našeho jezdeckva vynasnaží se nespustiti se ho, přivěsí se na celou rychlost svých koní, aby došlo současně s ním k Jizeře a vrhlo je do řeky.

b) **Krátká doba.** — Poněvadž nepřátelské jezdeckvo se přivěsí na naše, pokud to bude v jeho síle, vznikne asi velmi krátká doba mezi okamžikem, kdy naše jezdeckvo překročí linii pěchoty a chvílí, kdy nepřátelské jezdeckvo přijde před tuto linii. Jestliže nepřátelské jezdeckvo bude odraženo naší pěchotou, neustane a pokusí se o jezdecký útok na jiném místě (nebo se pokusí o pěší útok, nebo také ustoupí). V každém případě boj mezi pěchotou a jezdeckvem bude velmi krátký.

c) **Nenadállost.** — Naše jezdeckvo, nucené ustupovati, bude se snažiti, aby se zbavilo nepřátelského jezdeckva a použije největší rychlosti svých koní. Jakmile jsme je spatřili, spatříme také nepřátelské jezdeckvo páditi za ním co nejrychleji.

Z toho plyne, že pěchota bude snad zpravena o příchodu nepřátelského jezdeckva a hrozivé blízkosti útoku teprve několik okamžiků před tímto útokem.

Útočné síly nepřátelského jezdeckva budou takovéto:

a) **Útok na koni** (aby tento útok měl nezbytnou rychlost).
b) **Útok na široké frontě.** — Nepřátelské jezdeckvo, pronásledující naše jezdeckvo, musí býti stále připraveno k útoku, musí tedy nezbytně postupovati v tvaru, z něhož se může okamžitě rozvinouti.

c) **Nedostatek metodického útoku.** — jezdecký útok nemá metody, to jest jen u boje pěšího. Jestliže nepřátelské jezdeckvo se vrhne na naši pěchotu a nepodaří se mu překročiti její přehradu, jen tenkrát může se pokusiti o boj pěší, aby proniklo na některém místě. Jakmile se však zaplete do pěšího boje, ztrácí čas.

Naše pěchota se zatím pohodlně seskupí za vlastní pěchotou a bude jednati libovolně. Nepřítel byl by zaměstnán naší pěchotou.

4. Nepřítel postupující na široké frontě a chtějící dáti svému útoku co největší rychlost, vyhne se lesům a vesnicím a vyhledá terén prostý překážek.

Otevřený terén jest tedy nebezpečným místem pro naši pěchotu.

5. Na tomto otevřeném terénu není zvláštních cílů pro nepřátelský útok. Výběžky naší linie nebudou tedy také poskytovatí nápadných míst pro útok.

Lze říci, že na tomto volném terénu nepřátelské jezdecktvo dá přednost bodům ovládajícím, aby proti našemu jezdecktvu mělo vždy výhodu terénu.

Druhá otázka.

Jak se utváří v důsledku toho obrana pěchoty.

1. Jediným manévrovým prvkem, jímž disponuje naše pěchota, jest palba. Proti útoku na koni, provedenému nepřátelským jezdecktvem, nemůže naše pěchota skutečně užiti manévrového prvku, zvaného „pohyb“.

Důsledek: Pěchota musí býti tak organisována, aby dala prvku palebnému největší hodnotu.

2. Poněvadž nepřátelský útok musí býti rychlý, nenadálý a krátký, musíme býti stále hotovi rozvinouti proti němu nejsilnější palbu.

Pěchota užije tedy nejsilnější palby, až bude úplně rozvinuta.

Důsledek: Pěchota musí rozvinouti především všechny své zbraně a postavit je do hotovosti, aby zahájila palbu.

3. Poněvadž nepřátelský útok nesmí býti metodický, nesmí býti organisován do hloubky, konečně, musí býti krátký; jest zbytečné, aby pěchota připravovala sama obranu metodickou, t. j. organisovala se do hloubky.

Důsledek: Pěchota nemá se členiti na několik sledů a nemá ponechávati částic v záloze.

Ostatně tyto záložní částice byly by zcela zbytečné, poněvadž krátký a náhlý útok nedovolí, aby došly ve vhodnou dobu do palebné čáry a rozvinuly tam své vlastní palebné zbraně.

Proto všechna pěchota, jež jest po ruce, bez výjimky, musí býti rozvinuta v palebné linii.

4. Poněvadž nepřátelský útok musí vyhledati otevřený terén a ovládající body na tomto terénu, musí pěchota proti tomuto otevřenému terénu a proti těmto ovládajícím bodům postavit a připravit nejvíce svých zbraní.

5. Aby palebnému prvku byla dána největší hodnota, musí pěchota zahájit palbu nenadále, překvapením, působiti hlavně palbou bočnou.

Abý překvapila a působila palbou bočnou, musí se skryti co nejvíce možno (zaujmouti tedy zvláště okraje vesnic, lesy), zaujmouti okraje těchto skrytů, připouštějících bočnou palbu.

6. Poněvadž pěchota jest stále hotova bojovati všemi svými zbraněmi, nemá zapotřebí stavěti před sebou soustavu zajištění více méně komplikovaného.

Jest třeba a stačí, aby měla před sebou několik jezdců dobře skrytých, kteří, jakmile spatří vlastní jezdecktvo přijížděti k pěchotě, vrátí se cvałem a zpraví o tom pěchotu.

V každém případě se musí pěchota vystříhat toho, aby před sebe stavěla pěší částice, které při nepřátelském útoku by pravděpodobně neměly kdy vrátiti se dozadu a ohrožily by tím velice činnost linie palebné.

7. Nepřátelské útočné formy, jak byly svrchu podány, způsobují, že obranné úseky mezi jednotlivými rotami nejsou vymezeny určitými pravidly, jak je tomu u obyčejných předních stráží. Proto cesta nebo silnice bude moci sloužit za čaru, jež bude oddělovat dva sousední úseky; opěrné místo (osada na př.) bude moci bez nesnázi oddělovat dvě rot.

To jsou základny, na nichž velitel praporu vypracuje své rozhodnutí a své rozkazy.

V našem případě nesmí velitel praporu zapomenouti, že má za sebou mosty Mnichovohradištské, po nichž bude moci přejíti jezdecká divise, a jež proto musí býti střeženy neustále. Tato ochrana musí býti zajištěna na velkou vzdálenost pěchotou, postavenou v bojových postaveních proti směrům, jimiž může přijíti nepřátelské jezdectvo.

To však nemůže stačiti. Naše pěchota ve skutečnosti nebude moci nikdy zabránit nepřátelskému průzkumu nebo nepřátelskému oddílu průzkumnému vniknouti mezi ni a řeku velikými lesy západně od Mnichova Hradiště a přijíti tak k mostům. Nejsou-li tyto mosty střeženy částicí pěchoty, bude míti nepřátelský oddíl zcela na vůli, ne-li je zničiti (což by bylo velmi nesnadné), tedy aspoň je zatarasiti jakkoli. Co by řeklo naše jezdectvo, kdyby, chtějíc přes mosty přejíti na levý břeh Jizery, našlo je více nebo méně neschůdnými.

Závěry. — Pěchota musí postaviti u každého mostu malou hlídku, aby zabezpečila okamžitou ochranu.

To jest ostatně zásadní otázka, podle níž ochrana mostu se zajišťuje současně dvěma způsoby:

- na dálku a
- na blízko.

Druhá část.

Rozkazy velitele praporu.

Bošín, 26. února,

9.40 h (devět hodin čtyřicet) ráno.

1. Nepřátelské jezdectvo (nejméně 1 divise) došlo dnes ráno v 8.15 h (osm hodin patnáct) do Křižan (6 km od Osečné) a směřovalo na Osečnou.

2. Úmyslem generála velitele první jezdecké divise jest útočiti na nepřátelské vojsko; za tím cílem dá se první divise především na Hlavici (silnice Mnichovo Hradiště—Osečná).

3. Skupina, které velím, má za úkol dáti se na pravý břeh Jizery a hájiti terénu mezi řekou a zalesněným massivem západně od Mnichova Hradiště, aby jezdecká divise měla oporu a mohla přejíti na levý břeh Jizery, kdyby k tomu byla přinucena.

4. Úmyslem velitele praporu jest hájiti terénu vyznačeného Jivinou, Dol. Bukovinou, Hor. Bukovinou a kotou 301 (Schusterberg).

5. Proto:

- a) jezdectvo se dá se svým jádrem k Neveklovicům.

Úkol:

1. krýti čelo skupiny vysláním lehkých hlídek na výšiny východně od potoka Mohelka a k Strazisch, a silnější hlídku do krajiny Ober-Rokitai;

2. zabezpečení spojení s jezdeckou divisí.

b) pěchota. — První rota se dvěma četami kulometnými bude hájiti terénu mezi Jizerou a silnicí Jivina—Neveklovice (exklusive).

Druhá rota se dvěma četami kulometnými bude hájiti terén od této silnice (inklusive) až k Dolní Bukovině (exklusive).

Třetí rota bez jedné čety bude hájiti terén mezi Dolní Bukovinou (inklusive) a kotou 301 (Schusterberg) inklusive.

Hranicí mezi druhou a třetí rotou jest potok Zabertka.

Úkol:

Postaviti na obranné čáře všechny palebné zbraně, jež jsou po ruce, aby byly stále hotovy zastaviti nenadálou palbou na malou vzdálenost celý útok na koni nepřátelského jezdeckva.

Ceta, zbývající z třetí rot, postaví po jednom bojovném družstvu u každého mostu mnichovohradištského a jedno družstvo záložní u východního východu Kláštera, s úkolem zabrániti každému nepřátelskému pokusu poškoditi tyto mosty.

c) Trény utvoří park u východního východu Kláštera, vedle cesty.

Jeich ochranu zajistí záložní bojové družstvo, postavené blízko nich.

5. Svrchu uvedené dispoice budtež provedeny ihned; jakmile jednotky překročí Jizeru, odebere se každá jednotka přímo na vykázané stanoviště.

6. Velitel praporu bude v Jivině s první rotou.

Třetí část.

Provedení hořejšího rozkazu první rotou.

1. Rozkaz pochodový.

A) Základny, o něž se musí opíratí velitel roty při vydání rozkazů.

Tvar pochodový první roty musí vyhovovati těmto potřebám:

1. Za pochodu musí míti rota takový tvar, aby mohla okamžitě rozvinouti všechny své palebné zbraně a zastavila hladce nepřátelský útok jezdeckva, kdyby nastal za tohoto pochodu.

Tvar proudový jest tedy vyloučen. Všechny jednotky musí býti připraveny k okamžitému rozvinutí, t. j. musí býti v malých proudech, mezi nimiž jest aspoň mezera potřebná k rozvinutí.

V tomto tvaru jest nezbytně postupovati, jakmile bude překročena Jizera.

2. Čety, družstva... nesmí se starati o to, aby zastřely svůj post, nýbrž aby dostihly svého stanoviště, viděly a působivě mohly střeliti na celý terén, položený před sebou.

Proto nepůjde rota roklemi, ani chráněnými cestami, ale po hřebenech.

Touto podmínkou jest vyloučen jakýkoli stálý interval mezi jednotkami. Ten bude záviseti na terénu s dobře pochopenou výhradou, že jest důležitější než mezera potřebná pro rozvinutí.

Touto podmínkou jest také vyloučena možnost dáti četám a

družstvům formální rozkaz postupovati ve stupních nebo na téže úrovni.

Toto členění (jednotky ve stupních nebo v úrovni) bude záviseti na terénu; musí především jednotkám poskytovat dobrý výhled a možnost dobře postřelovati terén.

Tato podmínka ukládá konečně velitelům rot udati každé četě směr, který bude zvolen tak, aby dotčený terén mohl býti stále viděn a postřelován.

3. Ochrana roty vyžaduje, chce-li se vyhnouti překvapení, aby šel před ní předvoj.

4. Pochodový plán roty musí konečně vyhovovati tomu, aby rychle byla zaujata obranná čára Jivina—Jizera tak, jak ji velitel roty ustanovil podle mapy.

Podle mapy tedy velitel roty se chystá zaujmouti linii, jež mu byla předešlána velitelem praporu (viz mapu ve velkém měřítku).

První četa s četou kulometů na severním okraji Jiviny;

druhá četa s četou kulometů na východním okraji Jiviny;

třetí četa ve skupině domů 300 m východně od Jiviny a u severního výběžku lesa, položeného východně od těchto domů; čtvrtá četa na hřebenu mezi tímto lesem a řekou.

Proto:

předvoj za pochodu bude tvořiti druhá četa,

na levo vzadu půjde první četa,

na pravo vzadu půjdou třetí a čtvrtá četa.

5. Pochod nebude proveden najednou, ale postupnými přískoky; jádro roty zastaví se vždy na krátký okamžik na čáře, poskytující dobrý výhled a předvoj zaujme hřeben nebo důležitý bod terénu, položený severněji.

Dostaneme tak postupně tato období:

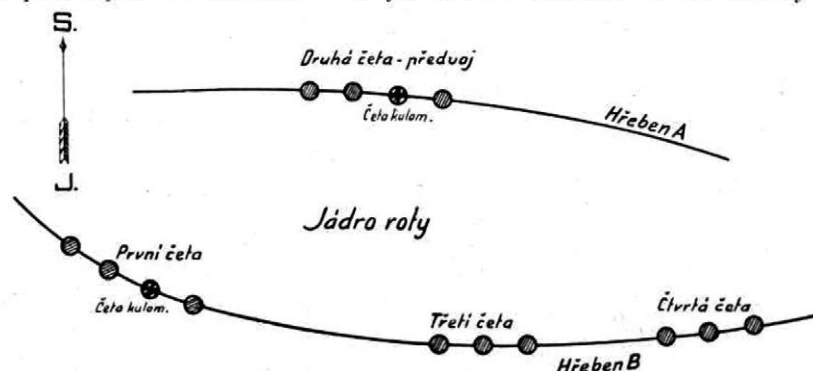
První: zaujetí rozčlenění. Jádro jest na hřebenu těsně na sever od vodovodu, předvoj na hřebenu u koty 296.

Druhá: Jádro přijde na hřeben zaujatý dříve předvojem; předvoj jest na kotě 293 — M. H. Pachoun.

Třetí: Jádro zaujme tento poslední hřbet (293) a předvoj jest v Jivíně.

Čtvrté: Zaujetí čáry obranné.

V důsledku svrchu vytčených podmínek byl by tvar roty s předvojem na hřebenu **A** a jádrem na hřebenu **B** asi takovýto:

B) Rozkazy vydané podle toho velitelem roty.

Mnichovo Hradiště,
26. února,
10.50 h (deset hodin padesát).

1. Situace (viz výše rozkaz praporu).

2. Úkol praporu a jezdeckva (viz také rozkaz praporu).

3. Úkol roty. První rota zesílená dvěma četami kulometnými má za úkol hájit terén od Jiviny (cesta Jivina—Neveklovice exklus.) až k Jizeři. Po jejím levém boku první a druhá rota hájí terén mezi cestou z Jiviny do Neveklovic inkl. a Dolní Bukovinou exkl.

4. Úmyslem velitele roty jest klásti odpor každému nepřátelskému útoku na frontě Jivina (okraj severní a východní), skupina domů 300 m východně od Jiviny, les východně od této skupiny domů a hřeben východně od lesa.

5. Proto rota se vydá na svrchu vytčenou posici v tomto pochodovém pořádku:

Předvoj: druhá četa a 1 četa kulometná.

Jádro: třetí četa kráčí stupňovitě dozadu a na pravo od druhé čety; čtvrtá četa postupuje podle terénu buď na úrovni s třetí četou nebo stupňovitě dozadu a napravo od ní.

Každá četa bude postupovati se třemi družstvy vedle sebe buď na úrovni nebo stupňovitě rozčleněnými; interval mezi družstvy bude aspoň tak veliký jako mezera potřebná k rozvinutí.

V každém družstvu roje zásadně na stejné výši v zástupu s intervalem rovnajícím se aspoň mezeře potřebné k rozvinutí.

6. Provedení pochodu.

Pochod bude proveden postupnými přískoky za tím cílem, aby se jádro roty dostalo s hřebenu na hřeben. Předvoj zaujímá vždy hřeben položený nejbliže na sever.

Na počátku prvního přískoku bude předvoj na kotě 296, jádro na hřebenu severně od vodovodu.

Na počátku druhého přískoku bude předvoj na kotě 293 M. H. Pachoun, jádro na kotě 298.

Na počátku třetího přískoku bude předvoj v Jivině, jádro na kotě 293 M. H. Pachoun.

Na počátku čtvrtého přískoku zaujme velitel své bojové stanoviště podle rozkazů, jež budou vydány později.

b) Jádro bude se na pochodu řídit podle předvoje, u něhož budu osobně.

c) Směr pochodu.

Předvoj: Cesta jdoucí z Kláštera k Pachounu a les západně od Pachounu — východní okraj Jiviny.

První četa: podél a východně od cesty do Jiviny;

druhá četa: hřeben severovýchodně od vodovodu, severo-

Poznámka:

¹⁾ Mezi každým družstvem minimální interval jest mezera potřebná k rozvinutí.

²⁾ Dovoluje-li to terén, mohou být čety a družstva stupňovitě místo na úrovni.

³⁾ Každé družstvo s rojí na stejné výši a aspoň s intervalem pro rozvinutí.

Každý roj v zástupu.

západní okraj Pachounu, skupina domů 300 m východně od Jiviny;

čtvrtá četa: podél hřebenů ovládajících nejbližší údolí Jizery.

d) Jakmile rota překročí Jizera, zaujmou čtyř tvar svrchu naznačený a stanoviště předepsané na počátku prvního přiskoku.

e) Velitel roty jde s předvojem.

Pro obsazení obranné čáry budou vydány později podrobné rozkazy.

Rozkazy pro obsazení obranného postavení.

A) Zásady, o něž se musí opírat tento rozkaz.

Tyto zásady jsou totožné se zásadami uvedenými svrchu pro prapor.

B) Rozkaz vydaný velitelem roty.

Jivina,

26. února,

11.15 h (jedenáct hodin patnáct).

1. Žádná nová zpráva o nepříteli.

2. Úkol roty a úmysly velitelské se nezměnily; rota bude hájit frontu vyznačenou Jivinou (okraj severní a východní) — skupinou domů 300 m východně — lesem východně od této skupiny domů — hřebenem východně od tohoto lesa.

3. Obsazení a obrana této fronty budou zabezpečeny takto:

Druhá četa s jednou četou kulometnou budou hájit východního okraje Jiviny.

Třetí četa obsadí skupinu domů 300 m východně od Jiviny a severní a severovýchodní výběžek lesa východně od těchto domů.

Čtvrtá četa bude hájit hřeben východně od tohoto lesa až k řece.

4. V každé četě budtež předsevzaty takové dispoice, aby soustava palebná měla maximální působnost. Proto vyhledejte palbu bočnou a palbu křížovou všech sousedních prvků.

5. Všechny jednotky musí být stále připraveny zahájit palbu.

6. Bude-li útočiti nepřátelské jezdeckvo, zahajte palbu na malou vzdálenost, nenadále a s největší intenzitou.

f) Zajištění provede jen jezdeckvo. Pěchota nevyšle tedy žádné hlídky před sebe. V každém družstvu jeden pozorovatel bude pozorovati terén a učiní poplach, bude-li třeba.

První četa postaví dva pozorovatele do kostelní věže v Jivíně a zajistí, aby se veliteli dostalo rychle zpráv o jejich pozorování.

8. Všechny jednotky musí se skryti co nejlépe, aby se v případě útoku podařilo překvapiti nepřítel palbou.

9. Velitel roty bude v Jivíně (náměstí před kostelem nebo ve věži).

Po 13. hodině přehlédne postupně jednotky, počínajíc první četou.

Přípravka pro Válečnou školu.

Major generálního štábu BOHUSLAV FIALA:

Autorské řešení námětu čis. 12.

I.

Abychom rozřešili daný taktický problém, prostudujme známé nám již prvky rozhodnutí.

Úkol 1. horské brigády jest zcela jednoduchý: útočiti na východě ve svazu s 10. pěší divisí, na západě s 2. horskou brigádou a dojiti až k Byseňskému potoku.

Vyznačuje se tedy tento úkol tím, že se bude prováděti v oboustranném styku, a to v pásmu terénu, jež přesně určí velitel armády. V jeho rozkaze je také uvedeno, jak daleko má brigáda postoupiti. Z toho je zřejmo, že nejde tu o útok na daleký cíl. Tato ofensivní akce vyznačuje se dále tím, že se při ní nevyskytují všechny obvyklé předcházející fáze, jako přibližování, navázání dotyku, počátek boje (engagement), neboť vlastní vojska jsou již po několik dní v těsném dotyku s nepřítelem.

Můžeme říci, že nařízený útok bude pokračováním útoku předcházejícího, který byl přerušen delší přestávkou. Proto také bude možno jej důkladněji připraviti, než jak tomu bývá při útoku, jenž ihned následoval po předcházejících fázích útočné akce. Přicházíme tu opět k jednomu charakteristickému rysu, jímž se bude vyznačovati tento útok, totiž k tomu, že velitel armády může si podle libosti voliti hodinu útoku. Poněvadž útočící vojsko narazí na množství překážek, které mu protivník postaví v cestu, vidíme, že horská brigáda bude zesílena dvěma dělostřeleckými oddíly, jinak řečeno, že podnikne útok s četnějšími bojovými prostředky.

Hořejší úvahy můžeme shrnouti takto: Zesílená brigáda bude útočiti v oboustranném svazu po důkladné přípravě v době vhodné volené velitelem armády a započne svůj útok ztečí.

O situaci v našem případě budou nejen velitel brigády, nýbrž i podržení mu vykonavatelé velmi důkladně informováni.

Celková situace s hlediska velitele armády jest výhodná. Vítězná armáda, jež se na krátkou dobu zastavila, doplnila své početné stavy, vojska si odpočinula a mimo to byla zesílena novými svěžími jednotkami.

Vojska horské brigády nejsou příliš unavena, neboť účastnila se pouze jednoho útoku, za něhož neutrpěla značných ztrát, a pak již po tři dny zůstávají na místě, kde jen asi jedna třetina jich jest vydána většímu nebezpečí, zatím co zbývající dvě třetiny jsou vzadu skryty a tím více ušetřeny účinku palby nepřátelského dělostřelectva. Horská brigáda, třebaže na čas přešla v defenzivu, má přece jen za sebou vítězství, jímž se její duch značně zvedl; je také pravděpodobné, že neztratila chuti k dalšímu postupu. Také stísněnost velitelů vojsk, bojujících na levém (západním) křídle, byla odstraněna příchodem 2. horské brigády, jež se také zúčastní útoku.

Pro zdar zamýšlené ofensivní akce je také výhodná nepřátelská situace. Po několika porážkách chtěl se protivník udržeti na výšinách, jež nyní drží ve svých rukou 1. horská brigáda. Četné zprávy svědčí o tom, že se opevňoval na několika za sebou jdoucích liniích a že k těmto pracím nutil dokonce i místní civilní obyvatel-

stvo. Tím prozrazuje nejen svou číselnou slabost, nýbrž i kritický stav, v němž se právě pro nedostatek sil ocitl. Tážeme se: Na jak silného nepřítele narazí útočící vojska? Nedošlo zpráv o zesílení nepřátelské fronty, ba naopak protivník byl nucen rozšířit svou frontu k západu a z jistých důvodů odvolat část svých vojsk z úseku Smečno—Zvoleněves. Přicházíme tedy k závěru, že útok budou provádět vítězná vojska, jež nejsou dosud unavená, a to po boku vojsk úplně svěžích, a že útok bude moci být, bude-li třeba — podporován svěžími záložními vojsky a že nenarazí na značné „živé“ prvky obrany.

Jak tomu bude však s mrtvými, t. j. přirozenými a umělými překážkami? O těch budeme si moci učiniti jasnější představu studiím terénu. Pásmo, v němž 1. horská brigáda bude útočit, jest široké asi 2500—2800 m a hluboké 6 km. Potoky Šternberským a Červeným je zřejmě rozděleno na tři části, jež jsou pokračováním hřbetů sklánějících se povšechně od jihozápadu k severovýchodu. Tyto tři hřbety tvoří — v celku posuzováno — tři přirozené cíle, jichž postupně se horská brigáda bude musiti zmocniti. Tím se útok rozděluje ve tři fáze. K určení prvé byli bychom došli také úvahou o možné působnosti vlastního dělostřelectva. Kdyby totiž toto zaujímalo i nejpřednější posice — někde v prostoru Vinařice—Libušina — nebylo by s to, aby podporovalo pěchotu za útoku na severozápad od Šternberského potoku.

Všimneme-li si poněkud blíže terénu, jehož brigáda nejdříve bude dobývat, vidíme, že od plateau, tvořeného vesnicí Smečno a nejbližším jeho okolím, táhnou se téměř vějířovitě a kolmo na všeobecný směr útoku tři hřbety a to: jeden přes Boží muka 352, kotu 331 na kotu 303, druhý přes kříž na vesnici Hrdliv, třetí přes kotu 341, pak všeobecně podél silnice na Slané. Jest tedy nejdůležitějším místem v celém tomto terénu dříve uvedené plateau. Velitel brigády vynaloží tedy veškerou svou snahu k tomu, aby se co nejdříve zmocnil tohoto místa, jinak řečeno, provede v tomto směru své hlavní úsilí. Vzetím tohoto místa urychlil by se pád lesíku u koty 331 a usnadnil by se útok na lesík rozkládající se na sever odtud, neboť by bylo lze obchvátiti tyto překážky ze západu. Přicházíme tedy k poznání, že v tomto směru bude nutno použití většiny sil, jimiž by bylo lze dobýti plateau severovýchodně Smečna a obchvátiti v cestu se stavící překážky od západu. Zdá se, že by k tomu dostačily dva prapory, z nichž jeden by byl v první linii.

Jednotka útočící od Paniny ml. musí se zmocniti nejdříve výšiny u koty 303, pak vesnice Hrdliv a konečně lesíka odtud na sever ležícího a dvoru Na Těhuli. Vojsko postupující od Střebichovic bude nuceno projíti dvěma lesíky, jichž obou bude nepřítel jistě houževnatě hájiti. Srovnáme-li tyto dva útoky, vidíme, že východní bude se provádět ve volnějším terénu, t. j. že naděje na úspěch je větší, dále že za svého vývoje bude obchvacovati z východu obě překážky. Mělo by se tedy k jeho provedení použití značnějších sil, než k střednímu útoku na lesy. Ty však jsou asi 1 km široké; proto mohli bychom proti nim dirigovali jeden prapor a ve směru na Hrdliv také jeden prapor; žádoucího pak zesílení v tomto směru dosáhli bychom zúžením pásma činnosti pro zmíněnou jednotku.

Aby velitel brigády mohl zdůrazniti — kdyby bylo třeba — svou vůli, mohl by si ponechati v záloze dva prapory. Jejich umístění v počátečním rozčlenění záviselo by od pravděpodobného použití

za útoku na první cíl. Poněvadž by nejpravděpodobněji mohly být nasazeny ve směru na plateau nebo na vesnici Hrdliv, zdá se, že bude nejlépe, když budou umístěny poblíž těchto dvou směrů. Zbývá ještě uspořádati velení. Nelze pochybovati o tom, že hlavnímu — západnímu — útoku bude veleť jeden velitel. Spor by mohl nastati o otázce, má-li se svěřiti vedení středního a východního útoku jednomu veliteli či dvěma. Postavení překážek, jež oba dva útoky musí zdolat, jest navzájem takové, že je nutno, aby tu byl někdo, kdo by uváděl v soulad činnost obou praporů. Proto pověříme velením jednoho z velitelů pluků. Nynější rozčlenění horské brigády určuje, od kterých pluků budou jednotlivé prapory první a druhé linie, neboť nelze si představiti, že by se vojska mohla přeskupovati v posledním okamžiku.

Předcházejícími úvahami dospěli jsme k myšlence manévru a k rozčlenění pěchoty, které zhmotňuje vlastně tuto myšlenku. Obě dalo by se snad krátce říci takto: úmyslem velitele brigády jest vésti hlavní úsilí směrem přes kotu 341 a podporovati je útokem přes Hrdliv a útočiti s pluky vedle sebe; první vytvoří útočnou skupinu o dvou praporech za sebou a druhý pluk útočnou skupinu o dvou praporech vedle sebe. Zbývající dva prapory jsou umístěny jako brigádní záloha za jednotlivými útočnými skupinami.

Dlužno sobě ještě zodpověděti otázku, jaký vliv budou míti na provádění útoků umělé překážky, jež nepřítel postaví v cestu útočícímu vojsku. Abychom si učinili alespoň nějakou představu o pracích, jež protivník mohl do té doby provést, vypočítejme si — ovšem jen pokud to lze —, jak dlouho se na opevněních pracuje a za jakých okolností. Útokem 9. listopadu nepřátelské rozčlenění zajisté bylo úplně desorganisováno a proto využil protivník noci z 9. na 10. listopad k uspořádání svých sil. Připustíme, že tedy mohl začíti s pracemi 10. listopadu ráno. Mohl by tedy upravovati terén po čtyři dny. Není pochyby, že dělostřelectvo horské brigády bude znepokojovali pracujícího nepřítele jak ve dne, tak i v noci. Mimo to došly zprávy, že nepřítel stahuje s fronty vojsko. Tím se zmenšuje počet pracovníků a postup práce se zpomaluje. Proto můžeme téměř s jistotou říci, že horská brigáda nenajde před sebou žádných souvislých zákopů opatřených několika řadami až 15 a 20 metrů hlubokých drátěných překážek, jak tomu bylo za poslední války na ustálených frontách, nýbrž jen prvky střeleckých zákopů, a tu a tam jednoduché drátěné překážky, které bude lze snadno zničiti dělovou palbou, nebo, protože nejsou nepřetržitě, snad i snadno obejít.

Ničení nebude se dít jen za přímé dělostřelecké přípravy, kterou nařídil velitel armády, nýbrž již mnohem dříve, totiž již od 10. do 14. listopadu. O stavu překážek budou míti vojska velice přesné zprávy, jednak z vlastního pozemního pozorování a jednak od letectva, jež vedle písemných hlášení dodává jim fotografické snímky.

Jak jsme tedy již řekli, hlavním prostředkem pro ničení překážek bude v našem případě dělostřelectvo. Měli jsme je za obrany rozděleno ve dvě skupiny, totiž dělostřelectvo přímé podpory a dělostřelectvo pro činnost společnou a proti nepřátelskému dělostřelectvu.

Jak tedy rozdělíme dělostřelectvo za útoku? Velitel brigády disponuje v celku čtyřmi lehkými a třemi hrubými oddíly. Poněvadž

je dostatek dělostřelectva, přidělíme ku přímé podpoře každého praporu první linie po jednom oddílu. Zdá se, že nejvýhodnější bude, když k tomu účelu ponecháme dosavadní dělostřelectvo přímé podpory. Zbývá tedy rozřešiti jen otázku, jak uspořádati zbývající dělostřelectvo, t. j. tři oddíly hrubé a jeden lehký oddíl. Útočící vojska ve svém postupu nebudou bržděna jen překážkami, nýbrž také nepřátelskými protiútoky a dělostřelectvem. Abychom mohli čeliti těmto dvěma činnostem, rozdělíme zbývající oddíly na dvě skupiny a to: skupinu pro palbu proti nepřátelskému dělostřelectvu a skupinu společné činnosti. Protože v pásmu brigádě přiděleném je dosti značné množství nepřátelského dělostřelectva, zdá se, že bude nejlepší, když pro činnost proti němu určíme dva oddíly, a to jeden z 15cm houfnic a jeden z 10cm kanonů. Poslední hlavně z toho důvodu, aby se mohlo stříleti na protivníkovy baterie u Libovic. Konečně jeden oddíl 8cm kanonů a jeden oddíl 15cm houfnic by tvořily skupinu společné činnosti. Je zřejmé, že toto rozdělení dělostřelectva nemůže býti považováno za pevné, vylučující jakoukoli změnu. Velení nad skupinou společné činnosti by mohl převzít dosavadní velitel této skupiny a velení nad skupinou proti nepřátelskému dělostřelectvu velitel oddílu 15cm houfnic, který přišel již dříve.

Za přípravy, která podle armádního rozkazu má potrvati 30 minut, bude nutno, aby téměř veškeré dělostřelectvo postupně soustřeďovalo svou palbu a střílelo zejména na ona místa, kde byly konstatovány drátěné překážky, nebo kde byla hlášena kulometná hnízda a kde se nepřítel zakopával.

Poněvadž přechody přes Libušinský potok byly pravděpodobně zničeny a poněvadž terén na některých místech, jež nás zajímají, bude rozryt a pokryt drátěnými překážkami, které by mohly brzditi zásobování bojujících vojsk a odsun od nich, nebo přemístění dělostřelectva, bude výhodno, když ženijní roty budou v počátečním rozčlenění rozděleny u záložních praporů.

Brigádní eskadrona zůstane blízko stanoviště velitele brigády a použije se jí ke spojovacím úkolům.

II.

Velitel brigády počal se hned po zaujetí obranného postavení obíratí úvahami o obnovení ofensivní činnosti; proto rozkaz, který 13. listopadu dostane od velitele armády, nebude proň překvapením, ba naopak, vše bude již jeho štábem připraveno. Také podřízení vykonavatelé a vojsko nebudou jednati nazdařbůh, poněvadž jsou dostatečně informováni o situaci vlastní i nepřátelské a zejména o terénu, v němž budou postupovati. Nenarazí tedy přímé přípravy na žádné obtíže.

Pěchota první linie zaujme nepozorovaně za noci útočné rozčlenění na výchozí základně útoku, již v našem případě bude linie pozorovacích částic. Zálohy se přiblíží co nejbližší k frontě a ukryjí se ve vykopaných zákopech nebo lesících, nebo jiných přirozených úkrytech. Aby bylo zamezeno smíšení jednotek a také možný nepořádek za útoku, bude záhodno určití mezi jednotlivými útočnými skupinami hranici pásma činnosti, kterou by mohla býti čára: od prvního „i“ od nápisu St. Střibichovice, kříž severně „ř“ od nápisu Střebichovice, polní cesta vedoucí odtud k severozápadu, pak kostel v Přelicích.

Dělostřelectvo zůstane v dosavadních posicích, protože by snad bylo nevýhodné, aby se pro několik set metrů přemísťovalo. Jen dělostřelectvo nově přibývní mohlo by zaujmouti posice poněkud blíže hlavní linie odporu. Před zahájením útoku nebude dělostřelectvo zesilovati své činnosti, aby se neprozradil nepříteli útočný úmysl.

Spojení mezi 1. horskou brigádou a sousedními jednotkami by mohlo býti udržováno smíšenými spojovacími oddíly, k nimž by dodala 1. horská brigáda po dvou četách pěchoty.

III.

Všemi těmito úvahami mohl by velitel 1. horské brigády dojiti k níže uvedenému rozhodnutí, které by ústně nebo písemně sdělil svému náčelníku štábu dne 13. listopadu o x. hodině (asi 15 minut po tom, co dojde armádní rozkaz):

Brigáda bude zítra útočiti ve všeobecném směru na Horoschowitz'e a dojde až do údolí Byseňského potoka. Útok provede postupně ve třech fásích a to:

k Šternberskému potoku,

k Červenému potoku a

k Byseňskému potoku.

Za první fáse zamýšlím vésti své hlavní úsilí přes plateau koty 341 a podporovati je útokem přes vesnici Hrdliv. Brigáda bude útočiti s pluky vedle sebe, ve dvou útočných skupinách, z nichž západní bude v síle dvou praporů s jedním praporem v první linii, východní v síle dvou praporů s prapory vedle sebe. Záloha brigády rozdělena za oběma skupinami.

Dělostřelectvo utvoří tři skupiny:

přímé podpory — jako dosud,

společné činnosti — dva oddíly,

pro střelbu proti nepřátelskému dělostřelectvu — dva hrubé oddíly, z nichž jeden 10cm kanonů.

Ženíjní rotý jest rozdělití na záložní prapory.

IV.

Na podkladě tohoto rozhodnutí sestaven by byl rozkaz asi tohoto znění:

1. horská brigáda.

SV Důl Kybekův,
dne 13. listopadu o x. hodině.

Č. j...../op.

Mapy: Slaný a Kladno,
Roudnice a Panenský Týnec.

1 : 75.000

Všeobecný rozkaz čís.....

(pro útok dne 14. listopadu).

I. Nepřítel, jehož vojska jsou předcházejícími boji unavena a na duchu značně pokleslá, stahuje síly s naší fronty.

II. Armáda přejde zítra ráno v ofensivu na celé frontě ve všeobecném směru na Libochovice, aby došla všeobecně do čáry Byseňského a Bakovského potoka.

Této ofensivy zúčastní se 1. horská brigáda, zesílená opět dvěma dělostřeleckými oddíly, ve svazu na východě s 10. pěší

divisi, která se zmocní výšin na čáře Byseň—Wotrub, na západě s 2. horskou brigádou, jejímž cílem jest hřbet Klína—Hvězda Bairovka.

III. 1. horská brigáda má za úkol útočiti ve všeobecném směru na Horeschowitz, v pásmu ohraničeném na východě linií: Saky (mimo), „Cih.“ jižně Malá Kvice (včetně), západní okraj Kutrowitz, na západě Svinařov (mimo), Boží muka 352 (mimo), kóta 334, „Cih.“ severovýchodně Řisut, kóta 360, Kejkolek, a dojíti až k Byseňskému potoku.

IV. Útok se provede ve třech fásích, za nichž brigáda postupně dojde:

- k Šternberskému potoku,
- pak k Červenému potoku,
- a konečně k Byseňskému potoku.

Za první fáse zamýšlí velitel brigády vésti své hlavní úsilí na kotu 341 a podporovati je útokem přes Hrdliv.

V. K tomu účelu brigáda zaujme toto útočné rozčlenění:

A. Pěchota s pluky vedle sebe ve dvou útočných skupinách:

1. Západní skupina za velení velitele 1. horského pluku se dvěma prapory za sebou provede útok ve všeobecném směru přes kotu 341 a zmocní se hřbetu kot 352 a 331 a plateau koty 341.

2. Východní skupina se dvěma prapory vedle sebe za velení velitele 2. horského pluku, bude útočiti ve všeobecném směru na Studňoves a zmocní se hřbetu kot 331—303, Hrdliv a výšin podél silnice vedoucí ze Smečna na Slaný.

Hranici mezi oběma útočnými skupinami bude čára: první „i“ od nápisu St. Střebichovice, kříž severně „ř“ od nápisu Střebichovice, polní cesta vedoucí odtud k severozápadu, pak kostel v Přelících.

3. Dva prapory brigádní zálohy umístí se za útočnými skupinami, a to prapor 2. horského pluku v severním okraji lesíku u St. Střebichovice, prapor 1. horského pluku v jižním cípu lesa u koty 346 jižně Svinařova.

B. Z dělostřelectva utvoří se čtyři skupiny:

- 1. Dvě skupiny přímé podpory zůstanou beze změny.
- 2. Skupina pro střelbu proti nepřátelskému dělostřelectvu bude se skládati z dosavadního oddílu 15cm houfnic a z jednoho oddílu 10cm kanonů, za velení velitele oddílu 15cm houfnic.

3. Skupina společné činnosti — za velení velitele lehkého dělostřeleckého pluku — bude utvořena z dosavadního oddílu 8cm a z příbyvšího oddílu 15cm houfnic.

C. Ženíjní roty se rozdělí na oba záložní prapory a dostanou zvláštní instrukci.

D. Brigádní eskadrona zůstane v Kybekově dole.

VI. Tento útočný pořádek zaujmou vojska na čáře předních stráží nepozorovaně za noci do 6 hodin. V 7 hodin se počne dělostřelecká příprava.

Skupiny přímé podpory budou střeliti hlavně podle pokynů velitelů útočných skupin. Přenášení pak palby s cíle na cíl bude se dít na znamení červenou raketou.

Skupina pro střelbu proti nepřátelskému dělostřelectvu a skupina společné činnosti budou střídavě soustřeďovati palbu hlavně na výšinu u Božích muk 352 a na okraj lesa koty 331.

O 7. hodině 30 minut vyrazí pěchota k útoku:

VII. Spojení mezi 1. horskou brigádou a oběma sousedními jednotkami bude udržováno smíšenými spojovacími oddíly, k nimž brigáda dodá po jedné čtři pěchoty. Sraz východního oddílu za velení důstojníka 10. pěší divise — u západního východu ze Sak o 6. hodině. Západní se utvoří o téže hodině — za velení důstojníka od 1. horského pluku — u severovýchodního východu ze Svinařova.

VIII. S. V. 1. horské brigády bude se přemísťovati podél osy: Kybekův důl—Vinařice—Hrdliv—Přelice—Studňoves.

S. V. 1. horského pluku: okraj lesa u „n“ od nápisu Svinařov od 6 hodin počínajíc, pak bude míti za osu přemístění čáru: rozcestí polních cest 500 m východně koty 352, lesíček u koty 341.

S. V. 2. horského pluku: Vinařická hora, pak východně kraj Střebichovice, Hrdliv a silnice vedoucí odtud na Velkou Kvíci.

Za správnost:

major y.

Velitel 1. horské brigády:

generál x.

Obdrží: 1. a 2. horský pluk,
dělostřelectvo,
jezdeckto,
služby,
velitelství červené armády,
velitelství 10. pěší divise a 2. horské brigády.

DROBNOSTI.

Na sever od Brna, na západ od Olomouce.

Za války jsme četli ve zprávách z bojiště o různých bojích, bitvách atd. „severně, východně, jižně, západně“ rozmanitých měst, řek atp. a čítáme a slyšíme podnes v námětech k cvičením a manévřům ve výrazech naznačujících, kterým směrem leží nějaké místo nebo se něco děje a p., prostě dva pády.

V starých dokladech ani u Jungmanna slov „severně, východně, jižně, západně“ není, protože nejsou původu čistě českého; vznikla teprve v minulém věku holým napodobením německého „nördlich, östlich, südlich, westlich“, a třeba je z jazyka vypuditi, aby nevytlačila staré, známé a dobré výrazy domácí.

Slova „sever, východ, jih, západ“ byla k nám v nové době na označení stran světa z jiných jazyků slovan-ských přenesena; předtím u nás znamenala severní, východní, jižní, západní vítr.

Ale nám tu běží o příslovečné tvary „severně, východně, jižně, západně“. V češtině se ani přídavná jména místních pojmů, ani jejich příslovce s 2. pádem nepojí! „Severně Brna“ nebo „západně Olomouce“ je mluvnicky

zhola nemožné. Česky se říkávalo — a říká se tak dosud na venku — na sever (východ, jih, západ), k severu (východu, jihu, západu), na severní (východní, jižní, západní) stranu, na severní (východní, jižní, západní) straně a p. Sever = půlnoc, anebo starším tvarem půlnocí, jih = poledne, severní strana = půlnocní strana, jižní = polední! Kde je výraz se slovem strana, je možný 2. pád na něm závislý, na př. západní strana domu. Z toho však neplatí ještě, že by bylo možné, nebo dokonce správné říkati „na západ domu“. 2. pád, závislý na podstatném jméně vyjadřuje, že mezi pojmem řidícím a pojmem, jehož jméno je o 2. pádě, je nějaká souvislost. Souvislost je mezi západní stranou a domovem, dům má západní stranu, ale nemá západu, leda bychom západní stranu domu samu nazvali západem. Vazba s 2. pádem podstatného jména, od něhož se určuje strana světa, byla v staré češtině nemožná již proto, že k slovům západ, východ (vzchod) starý Čech cítil a obvykle také náležitým 2. pádem naznačoval spojitost těchto pojmů se sluncem, neb v staré době západ, východ (vzchod) neznamenalo jenom stranu světa ve významě zeměpisném, nýbrž západ byl západem slunce, východ východem slunce a proto (snad zvláště v nejstarší době

nejčastěji) určují se strany světa plnými výrazy na západ (východ, východ) slunce, na západ sluneční, k západu slunce a p. Možný byl u těchto určení strany světa i 3. pád slova, vyjadřujícího jejich východiště, na př. na hoře, která jest na východ městu a j.: takové 3. pády u místních i jiných výrazů přislovečných se slovesem býti (a se slovesy podobného významu) jsou velmi časté (na př. to mi je s cesty, nechod mi na oči, je mi to na očích, je mi vhod a pod.).

Přesto, že nemáme starých dokladů, v nichž by vedle vytčení směru na sever, na východ, na západ, na jih bylo naznačeno i východiště tohoto směru, nelze si představit, že by bývalo možno říkati jinak než s výrazem odlukovým, t. j. s předložkou od, tedy na př.: Podle došlých zpráv seskupil nepřítel na sever od Brna dosti značné síly nebo 2 pěší divise a 1 jezd. brigáda vystoupily z vlaků na západ od Olomouce.

Předložka „od“ tu není germanismus, jak si asi myslil ten, komu uvázlo v paměti, že se po německu říká „nördlich von der Kirche“ atp. a jenž honem naproti tomu zavedl taková „severně Brna“ a „západně Olomouce“; pravděpodobně mu zněla nezvykle a proto asi lahodně.

Chce-li někdo již říkati a psáti po německu a proti duchu mateřštiny „severně, východně, jižně, západně“, dobrá; měl by aspoň říkati a psáti tak s českou vazbou o d.

Výrazy na západ, na východ, a když jsme již odvykli půlnoci a poledni, na sever, na jih jsou však staré české výrazy (a lepší než novodobé a „módní“ „západně, východně, severně, jižně“) a pojme je nadále s předložkou o d.

Tak nám radí spolehlivá „Naše řeč“, r. 1920. str. 189.

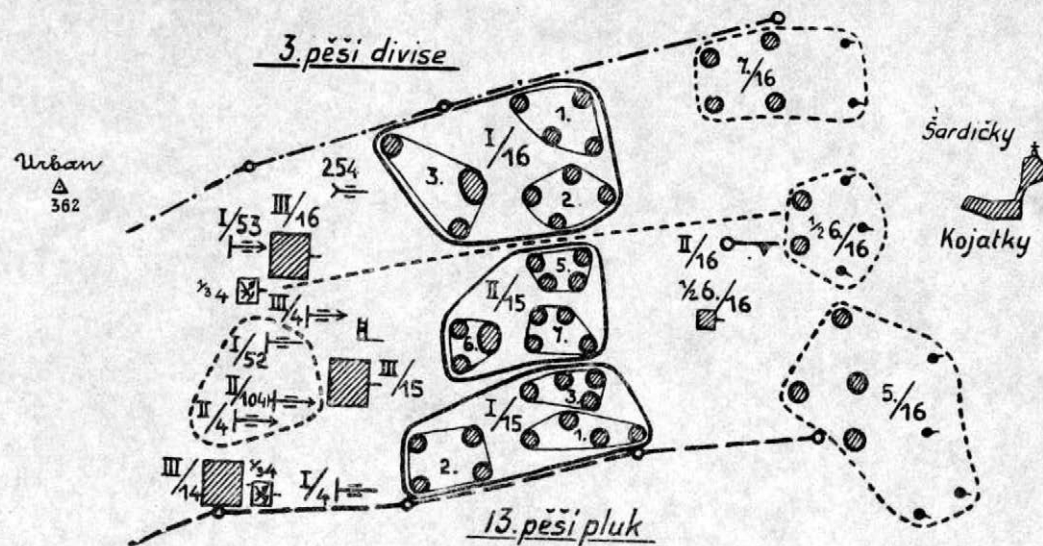
O.

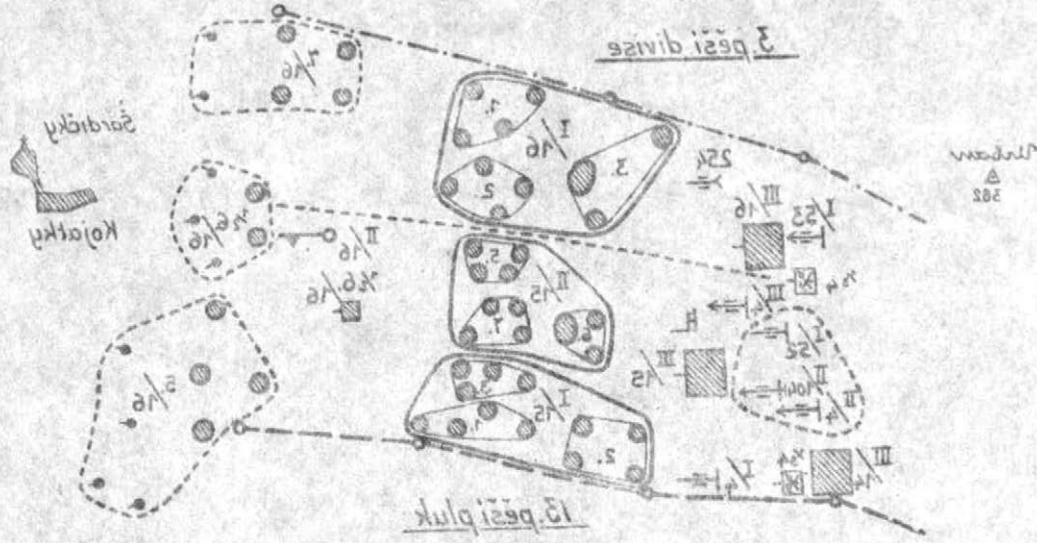
Situace bojových jednotek 2. armády
a podrobná situace 4. pěší divise dne 31. května večer.

Průsvitka k mapě 1:75.000.

Boskovice a Blansko, Prostějov a Vyškov, Brno, Slavkov.
(Boskowitz und Blansko, Prosnitz und Wischau, Brünn, Austerlitz).

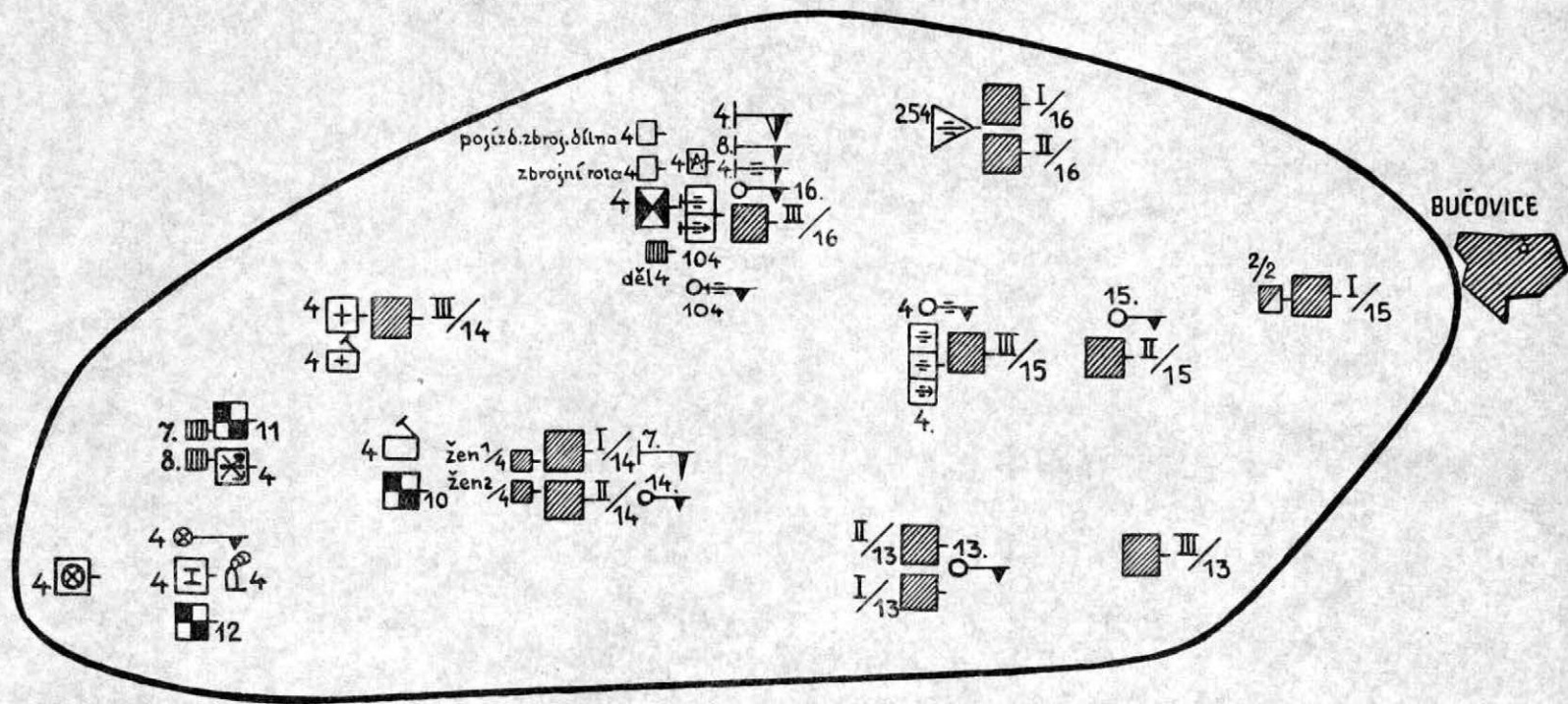

Situace bojových jednotek 2. armády
a pododná situace 4. pěší divize dne 31. května večer
17.000.000.
Boskovice a Blansko, Prostějov a Vyškov, Brno, Starý
Boskovice a Blansko, Prostějov a Vyškov, Brno, Starý
(Boskovice a Blansko, Prostějov a Vyškov, Brno, Starý)

Průsvitka k mapě 1:75.000. — Brno, Slavkov, (Brünn, Austerlitz).

 Velešovice

Situace 8. pěší brigády (ve svazu A. pěší divize)
 dne 30. května 1945.
 Převýška k mapě 1:75.000. — Brno, Slavkov, (Brno, Auscheritz).

